

**Základní škola a Mateřská škola Sudice, p. o., Hlavní 78, 747 25
Sudice**

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ DĚTI

**Poznáváme celý svět, až po ten poslední
květ**

Zpracovala: Andrea Lamlová

Datum platnosti: od 1.9. 2022

Č.j. 151/2022

1 Identifikační údaje

Základní škola a Mateřská škola Sudice, příspěvková organizace, Hlavní 78, Sudice 747 25

Tel. Číslo: +420 775 574 724 +420 608 783 483

E-mail: skolka@skolasudice.cz

www stránky: www.skolasudice.cz

Ředitel školy: Mgr. Ivana Kobzová

E-mail ředitele: reditel@skolasudice.cz

Zřizovatel: Obec Sudice, náměstí P.Arnošta Jurecky 13, 747 25 Sudice

IZO MŠ: 107 628 996

Vypracovala: vedoucí učitelka Andrea Lamlová

Schválil: ředitel ZŠ A MŠ Sudice Mgr. Ivana Kobzová

Platnost dokumentu: od 1. 9. 2022

2 Charakteristika školy

Mateřská škola Sudice má kapacitu 36 dětí. Zpravidla ji navštěvují děti od 3 do 6 let, nejdříve však od 2let toto ustanovení platí do 31. 8. 2020. Od roku 2020 bude předškolní vzdělávání organizováno pro děti ve věku od 2 do zpravidla 6 let. Děti k nám dochází ze Sudice a blízkého okolí. Třída mateřské školy se nachází v 1. patře nad vlastní jídelnou.

Naše mateřská škola prošla kompletní rekonstrukcí (2010) a nachází se v areálu ZŠ Sudice. Má k dispozici prostornou zahradu, fotbalové hřiště, tenisový kurt, pískoviště a novou bezpečnou průlezku se skluzavkou, vhodnou k rozvoji hrubé motoriky a koordinace pohybů.

Ve vnitřních prostorách se nachází nová multifunkční herna, třída, šatna a koupelna s nábytkem přizpůsobeným dětem. V šatně se nachází malé šatnové bloky a nástěnky s informacemi pro rodiče. Vnitřní prostory jsou plně vybaveny a veškeré skřínky jsou

přizpůsobeny tak, aby dítě dosáhlo, na co potřebuje. Multifunkční herna s tabulí je propojena s třídou, kde se nachází stolečky a židličky pro děti, a také stůl pro učitele. Škola disponuje ložnicí s postýlkami z dřevěného masivu. Dále k mateřské škole patří kuchyň, kde se připravují svačinky a zajišťuje se zde celodenní pitný režim dětí.

Naše MŠ je útulná, k čemuž přispívá také výzdoba třídy, šatny a chodby dětskými výkresy, které jsou obměňovány podle příležitostí, svátků a ročního období.

Místnosti, veškeré materiálně didaktické potřeby, doplňky a venkovní vybavení naší MŠ dávají dětem široký prostor k hrám a činnostem, které podporují rozvoj jejich osobnosti. Pro děti je to nejpřirozenější způsob získávání poznatků, zkušeností a dovedností.

Mateřská škola Sudice nabízí pestrou škálu nadstandartních kroužků, které jsou realizovány v odpoledních hodinách. Jedná se o kroužek Malý písář, kroužek Angličtiny, sportovní kroužek Gymnastiky a kroužek hry na zobcovou flétnu (nutná vlastní flétna).

Prostory MŠ splňují veškeré bezpečnostní a hygienické normy.

3 Charakteristika školního vzdělávacího programu MŠ Sudice

Školní vzdělávací program s názvem „Poznáváme celý svět, až po ten poslední květ“ je vlastní program Mateřské školy Sudice. Jeho cílem je splnění očekávaných dílčích cílů a výstupů dle aktualizovaného vydání RVP PV z roku 2004.

Využíváme všech dostupných metodických zdrojů. Vzdělávání v naší mateřské škole je cílevědomý plánovaný proces, v němž se prolínají spontánní a řízené aktivity. Proces vzdělávání probíhá v průběhu celého dne. Děti jsou předkládány podněty pro další rozvoj a v tomto rozvoji je tematicky motivováno.

Pro náš ŠVP jsme zvolili roční integrační blok, který obsahuje 5 integračních bloků.

Zaměření MŠ:

- Pomoc dětem při adaptaci v MŠ a při integraci do společnosti.
- Šťastné a spokojené děti – radostná a klidná atmosféra.
- Spokojení rodiče, spolupráce s rodiči.
- Umožnit dětem poznávat různorodé a zajímavé činnosti.
- Motivovat děti k celoživotnímu vzdělávání.

- Individuální přístup a respektování potřeb jednotlivých dětí.
- Dostatek pohybu, zdravý životní styl.
- Důkladná příprava na základní povinnou docházku.

Cíle mateřské školy:

- Rozvíjení dítěte a jeho schopnosti učení.
- Osvojení si základů hodnot, na nichž je založena naše společnost.
- Získání osobní samostatnosti a schopnosti projevat se jako samostatná osobnost působící na své okolí.

U každého dítěte se snažíme uspokojit tyto potřeby:

- Potřeby fyziologické – potřeba pohybu, odpočinku, jídla a pití.
- Potřeba bezpečí a jistoty – jasná pravidla dětem známá a srozumitelná, mít možnost říci ne, vyjádřit i své negativní pocity, pravidelný denní režim.
- Potřeba lásky, náklonnosti, sounáležitosti.
- Potřeba úcty, sebeúcty, přijetí, uznání – chovat se k dětem jako k bytostem, které mají svou hodnotu už nyní, brát dítě jako samostatné individuum.
- Potřeba seberealizace – podporovat dítě v tvorbě, nabízet mu úkoly k řešení.
- Potřeba seberealizace – dát dítěti možnost uvolnit tvořivou energii, zprostředkovat mu příjemné zážitky a vjemy.

4 Podmínky a organizace vzdělávání

4.1 Věcné podmínky

Mateřská škola Sudice má dostatečně velké prostory. Třída navazuje na multifunkční hernu. Ve třídě i herně je nový nábytek, který je upraven tak, aby si děti mohly dle dohodnutých pravidel samy brát vše, co potřebují. Hračky a pomůcky jsou dobře dostupné. Třída je vybavena stoly a židličkami třech velikostí, dle potřeb dětí. K místnostem v MŠ také patří ložnice, která je vybavena dětskými dřevěnými postýlkami.

Prostory mateřské školy jsou vymalovány dětskými motivy. Součástí mateřské školy je nově zřízená zahrada, která se nachází za budovou základní školy. Je zde umístěno pískoviště s ochranou plachtou, altán s dřevěnými stoly a lavičkami, houpačka a dřevěný domeček se skluzavkou. Zahradní hračky, koloběžky a dětské nářadí je uloženo v místnosti budovy školy,

kde se také nachází umývárna a WC pro děti. Dále má naše mateřská škola k dispozici tenisový kurt a fotbalové hřiště.

4.2 Životospráva

Děti se stravují podle zásad vyvážené stravy. Jejich jídelníček je sestavován tak, aby zahrnoval všechny druhy potravin. Po celý den je dětem k dispozici pitný režim. Nenutíme násilně děti do žádného jídla, ale snažíme se, aby alespoň všechno ochutnaly a naučily se tak zdravému stravování. Děti mají na jídlo dostatek času.

Pobyt dětí venku závisí na aktuálním počasí. Mají dostatek volného pohybu nejen na zahradě, ale i v interiéru MŠ. Je respektována individuální potřeba aktivity, spánku a odpočinku. Nenutíme děti ke spánku na lůžku, ani k pohybové aktivitě, ale snažíme se je nenásilnou formou motivovat k té dané činnosti.

Zaměstnanci se řídí zdravým životním stylem a poskytují dětem přirozený vzor.

4.3 Psychosociální podmínky

Nově přijaté děti mají možnost dostatečné adaptační doby. To znamená, že dítě po tuto dobu chodí do MŠ po kratších časových úsecích, aby se v klidu přizpůsobilo novému prostředí a situaci. V této době mohou být rodiče po dohodě s učitelkou společně s dětmi ve třídě.

Děti do MŠ přichází rády a těší se na další dny. Nejsou zatěžovány spěchem a nervozitou, jsou včas upozorňovány na ukončení činnosti. Pedagogové respektují potřeby dítěte, udržují atmosféru klidu a pohody. Žádné z dětí není zvýhodňováno. Děti se učí pravidlům soužití, tolerance, správného jednání. Učitelka preferuje dialog s dítětem před direktivními příkazy, používá prostředky pozitivní motivace – povzbuzení, pochvala, ocenění.

4.4 Organizace

Naše mateřská škola je zřízena jako škola s celodenním provozem s určenou dobou pobytu od 6:30 do 16:00. Příchod dětí do MŠ končí v 8:30. Pozdější příchod dítěte je možný na základě dohody rodičů s učitelkou. Při každé činnosti jsou děti vzdělávány a jsou rozvíjeny jejich dovednosti, schopnosti, znalosti a postoje.

Děti mají v 8:30 hodin svačinku, ve 11:30 oběd a ve 14:30 odpolední svačinku. V případě nemoci, kdy se nestihne odhlásit oběd, si jej rodič může vyzvednout v nosiči a to od 12:00 do 12:30 hod.

Rodiče si mohou vyzvednout dítě po obědě od 12:00 hod, nebo až po 14:30 hod, kdy je mateřská škola opět otevřená. Provoz MŠ končí v 16:00 hod.

Vnitřní denní režim MŠ

06:30 - 08:30	Příchod dětí, předání dětí pedagogickým pracovníkům do třídy, volně spontánní zájmové aktivity
08:30 -09:00	Osobní hygiena, dopolední svačina
09:00 -09:30	Aktivity řízené pedagogickými pracovníky zaměřené především na hry a zájmovou činnost
09:30- 10:00	Pohybové aktivity
10:00 -11:30	Osobní hygiena, příprava na pobyt venku, pobyt venku popř. náhradní činnost
11:30 -12:00	Oběd
12:00 -12:15	Vyzvedávání po obědě
12:15- 12:30	Vyzvedávání jídlonosičů
12:30 -14:30	Spánek a odpočinek dětí respektující rozdílné potřeby
14:30- 15:00	Osobní hygiena, odpolední svačina
15:00 -16:00	Volné činnosti a aktivity dětí řízené pedagogickými pracovníky zaměřené na hry a zájmové činnosti
16:00	Uzavření provozu MŠ

Přijímání dětí do mateřské školy

Přijímání dětí do mateřské školy se řídí platnou legislativou a směrnicí ředitelky školy, která nastavuje spolu se zřizovatelem kritéria pro přijímání dětí. Do mateřské školy jsou přijímány děti ve věku zpravidla od 3 do 6 let, nejdříve však od 2 let, toto ustanovení platí do 31. 8. 2020. Od roku 2020 bude předškolní vzdělávání organizováno pro děti ve věku od 2 do zpravidla 6 let. Přijímání dětí do mateřské školy se provádí formou zápisu k předškolnímu vzdělávání. Termín a místo zápisu stanoví ředitel mateřské školy po dohodě se zřizovatelem (od 2. května do 16. května) a zveřejní je způsobem obvyklým – prostřednictvím webových stránek, úřední vývěsky před OÚ a místním rozhlasem. Blíže je vše upřesněno ve Školním řádu mateřské školy, který upravuje podrobnosti k výkonu práv a povinností zákonných zástupců dětí v mateřské škole a podrobnosti o pravidlech vzájemných vztahů s pedagogickými pracovníky.

Rodiče mohou využívat mateřskou školu pro celodenní nebo polodenní pobyt dětí. Jsou vytvořeny podmínky, aby rodiče mohli přivádět i odvádět děti dle potřeby, po dohodě s učitelkou. Z hlediska organizačního zajištění chodu je třeba umožnit, zejména dvouletým dětem, individuálně přizpůsobený adaptační režim, dostatek času na veškeré aktivity včetně převlékání a stravování, s právními předpisy zohlednit počty dětí ve třídě mateřské školy. Ve vyhlášce o předškolním vzdělávání se s účinností od 1. září 2020 stanoví, že za každé ve třídě zařazené dítě mladší tří let se do doby dovršení tří let věku dítěte nejvyšší počet dětí ve třídě (což je 24) snižuje o 2 děti. Takto lze snížit nejvyšší počet dětí ve třídě nejvýše o 6.

Pokud je ve třídě vzděláváno dítě s priznaným podpůrným opatřením, snižuje se celkový počet taktéž o 2 děti. U dítěte mladšího tří let, které má zároveň priznáno podpůrné opatření, nelze snížení uplatnit zároveň pro obě varianty. Pokud je takové dítě ve třídě mateřské školy, snižuje se celkový počet dětí pouze o 2 (nikoli o 4).

Rozhodnutí o přijetí či nepřijetí dítěte je k předškolnímu vzdělávání vyvěšen na dveřích a webových stránkách školky. Přijetí či nepřijetí si můžou vyzvednout u vedoucí paní učitelky.

Kritéria přijetí:

- Vyplnění přihlášky a vyjádření lékaře o povinném očkování.

- Děti posledního ročníku před zahájením povinné školní docházky.
- Zdravotní způsobilost, včetně absolvování stanovených očkování – doloženo potvrzením lékaře.
- Dále ředitelka MŠ stanovila následující kritéria, podle nichž bude postupovat při rozhodování na základě ustanovení § 165 odst. 2 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, o přijetí dítěte předškolnímu vzdělávání v mateřské škole v případě, kdy počet žádostí o přijetí k předškolnímu vzdělávání v daném roce překročí stanovenou kapacitu maximálního počtu dětí pro mateřskou školu.

I.

Předškolní vzdělávání se poskytuje dětem ve věku zpravidla od 3 let nejdříve však od 2let toto ustanovení platí do 31. 8. 2020. až do začátku povinné školní docházky.

II.

Při přijímání dětí do mateřské školy vychází ředitel z kritérií, uvedených v následující tabulce. Přednostně bude přijato dítě s vyšším celkovým hodnocením

Kritérium		Bodové ohodnocení
Trvalý pobyt dítěte*	Trvalý pobyt v obci	3
	Trvalý pobyt ve smluvních obcích	2
Věk dítěte**	3 roky	3
	4 roky	4
	5 let	5
Individuální situace	MŠ navštěvuje sourozenec dítěte	1

	Dítě se hlásí k celodennímu provozu	5
	Dítě se specifickými vzdělávacími potřebami	3

*Upřednostnění se týká též dětí občanů Evropské unie či občanů třetích zemí, kteří mají hlášeno místo pobytu na území obce. Občané třetích zemí jsou povinni doložit oprávnění k pobytu na území České republiky ve smyslu ustanovení § 20 odst. 2 písm. d) školského zákona.

**Bez ohledu na bodové hodnocení bude přednostně v souladu s ustanovením § 34 odst. 4 školského zákona vždy přijato dítě rok před nástupem povinné školní docházky.

III.

V případě rovnosti výsledného součtu bodů bude pro přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání rozhodující datum narození dítěte (starší má přednost před mladším). Předškolní zařízení je **oprávněno přijmout pouze** dítě, které se podrobilo stanoveným očkováním, má doklad, že je proti nákaze imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci, ve smyslu ustanovení §50 zákona č.258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů – toto ustanovení se netýká dětí, které mají předškolní vzdělávání povinné, podle §34, odst. 1 školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

Mateřská škola přijímá i děti se speciálními vzdělávacími potřebami a děti mimořádně nadané.

4.5 Vzdělávání dětí mimořádně nadaných

Nadaným dítětem se rozumí jedinec, který při adekvátní stimulaci vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, intelektových činností nebo v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Za mimořádně nadané dítě se považuje dítě, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných dětí vychází způsob jejich vzdělávání důsledně z principu nejlepšího zájmu dítěte. Plán pedagogické podpory je podpůrným opatřením pro první stupeň podpory a je závazným dokumentem napomáhajícím

zajištění podpůrných opatření u dítěte. Má písemnou podobu. Je vytvářen po dohodě se zákonnými zástupci dítěte s cílem podporovat rozvoj nadání a zájmů dítěte, stimulovat procesy objevování a obohatit učivo o další informace a souvislosti. Plán pedagogické podpory zpracovává učitel, v nichž se projevuje nadání dítěte, ve spolupráci s pracovníky školního poradenského pracoviště, vedením školy a zákonným zástupcem dítěte. Plán obsahuje identifikační údaje dítěte, charakteristiku oblastí, ve kterých se projevuje nadání dítěte, stanovení cílů podpory, popis podpůrných opatření, způsob vyhodnocování. Konečné schválení PLPP je v kompetenci ředitele školy. Učitel seznámí s plánem pedagogické podpory zákonného zástupce. Učitel průběžně vyhodnocuje efektivitu poskytování podpory a nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování tohoto podpůrného opatření provede vyhodnocení naplnění stanovených cílů PLPP. Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování individuálního vzdělávacího programu (IVP) mimořádně nadaného dítěte. Vzdělávání mimořádně nadaného dítěte se může uskutečňovat podle individuálního vzdělávacího plánu, který vychází ze školního vzdělávacího programu, závěrů psychologického a speciálně pedagogického vyšetření a vyjádření zákonného zástupce dítěte. IVP je závazným dokumentem pro zajištění vzdělávacích potřeb mimořádně nadaného dítěte, je součástí dokumentace dítěte ve školní matrice a může být doplňován a upravován v průběhu školního roku. IVP sestavuje učitel ve spolupráci se školským poradenským zařízením, dítětem, zákonným zástupcem dítěte, vedením školy. Individuální vzdělávací plán je zpracován bez zbytečného odkladu po zahájení vzdělávání mimořádně nadaného dítěte ve škole, nejpozději však do 1 měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení. Během vzdělávání dětí mimořádně nadaných přizpůsobíme třídní vzdělávací programy, jejich obsah i podmínky individuálním potřebám a mimořádným schopnostem dětí. Doplníme dalšími aktivitami podle zájmu a nadání dětí tak, aby rozvoj a podpora mimořádných schopností dětí nebyla jednostranná a neomezila pestrost a šíři obvyklé vzdělávací nabídky.

4.6 Vzdělávání dětí se speciálními potřebami

Dítě se speciálními vzdělávacími potřebami je dítě, které k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Tyto děti mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření z výčtu uvedeného v § 16 školského zákona. Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů, které vymezují vzestupně rozsah možné podpory žáků s tím, že vždy vycházejí z jejich vzdělávacích potřeb. Podpůrná

opatření prvního stupně uplatňuje škola i bez doporučení školského poradenského zařízení na základě plánu pedagogické podpory (PLPP).

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení. Přiznanými podpůrnými opatřeními spočívajícími v úpravě vzdělávacích obsahů může být v souladu s principy individualizace a diferenciací vzdělávání zařazována do IVP na doporučení speciálně pedagogická a pedagogická intervence. Při vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními je ve škole uplatňován zejména princip diferenciací a individualizace vzdělávacího procesu při organizaci činností a stanovování forem i metod výuky, dále respektování odlišných stylů učení jednotlivých dětí.

Plán pedagogické podpory je podpůrným opatřením pro první stupeň podpory a je závazným dokumentem napomáhajícím zajištění podpůrných opatření u dítěte. Má písemnou podobu. Je vytvářen po dohodě se zákonnými zástupci dítěte na pomoc dítěti s problémy ve vzdělávání nebo zapojení do kolektivu. Plán pedagogické podpory zpracovává učitel ve spolupráci s pracovníky školního poradenského pracoviště, vedením školy a zákonným zástupcem dítěte. Učitel stanoví termín přípravy PLPP a koordinuje spolupráci pedagogických pracovníků. Plán obsahuje identifikační údaje dítěte, charakteristiku obtíží dítěte, stanovení cílů podpory, popis podpůrných opatření ve škole, případně podpůrných opatření jiného druhu, dále obsahuje způsob vyhodnocování naplňování plánu a údaje o pedagogických pracovnících podílejících se na vzdělávání dítěte.

Konečné schválení PLPP je v kompetenci ředitele školy. Učitel seznámí s plánem pedagogické podpory dítěte zákonné zástupce. Učitel průběžně vyhodnocuje efektivitu poskytování podpory s ohledem na vývoj speciálních vzdělávacích potřeb dítěte a nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování tohoto podpůrného opatření provede vyhodnocení naplnění stanovených cílů PLPP. Není-li tomu tak, doporučí učitel zákonnému zástupci dítěte využití pomoci školského poradenského zařízení. Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami IVP je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, přičemž vychází ze školního vzdělávacího programu. Má písemnou podobu. Zpracovává se na základě doporučení školského poradenského zařízení a žádosti zákonného zástupce dítěte a může být doplňován a upravován v průběhu celého školního roku podle potřeb dítěte. IVP sestavuje učitel ve spolupráci se školským poradenským zařízením, dítětem, zákonným zástupcem dítěte, vedením školy. IVP obsahuje údaje o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatření

poskytovaných v kombinaci s tímto plánem, identifikační údaje dítěte. V IVP jsou dále uvedeny zejména informace o úpravách obsahu vzdělávání dítěte.

V případě podpůrného opatření pro děti s lehkým mentálním postižením (LMP) od třetího stupně podpory bude pro tvorbu IVP využívána minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření stanovená v RVP PV. IVP dále obsahuje jméno pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým škola spolupracuje při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb dítěte. Konečné schválení IVP je v kompetenci ředitele školy. Učitel odpovídá za získání informovaného souhlasu zákonného zástupce dítěte s poskytováním vzdělávání podle IVP. Vyhodnocení plnění IVP proběhne po dohodě s příslušným pracovníkem školského poradenského zařízení nejpozději do 1 roku od začátku jeho realizace.

4.7 Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka

Děti-cizinci a děti, které pocházejí z jiného jazykového a kulturního prostředí, potřebují podporu učitele mateřské školy při osvojování českého jazyka. Pokud rodiče sami neovládají český jazyk na úrovni rodilého mluvčího, nemohou své děti v poznávání českého jazyka přímo podpořit a děti se ocitají ve znevýhodněné pozici. Je třeba věnovat zvýšenou pozornost tomu, aby dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka začala být poskytována jazyková podpora již od samotného nástupu do mateřské školy. Při práci s celou třídou je třeba mít na vědomí, že se v ní nacházejí i děti, které se český jazyk učí jako druhý jazyk, uzpůsobit tomu didaktické postupy a děti cíleně podporovat v osvojování českého jazyka. Mateřské školy poskytují dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání. Zvláštní právní úprava platí pro mateřské školy, kde jsou alespoň 4 cizinci v povinném předškolním vzdělávání v rámci jednoho místa poskytovaného vzdělávání (v případě lesní mateřské školy v jednotlivém území, kde zejména probíhá pedagogických program a kde má škola zázemí). V takovém případě zřídí ředitel mateřské školy skupinu nebo skupiny pro bezplatnou jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání v souladu s vyhláškou č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Vzdělávání ve skupině pro jazykovou přípravu je rozděleno do dvou nebo více bloků v průběhu týdne. Ředitel mateřské školy může na základě posouzení potřebnosti jazykové podpory dítěte zařadit do skupiny pro jazykovou přípravu rovněž jiné děti, než jsou cizinci v povinném předškolním vzdělávání, pokud to není na újmu kvality jazykové přípravy. Při přechodu na základní školu by děti s nedostatečnou znalostí českého jazyka měly mít takové jazykové a sociokulturní kompetence v českém

jazyce, které jim umožní se zapojit do výuky a dosáhnout školního úspěchu. Podpůrným materiálem při vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka je Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro povinné předškolní vzdělávání, který lze využívat při individualizované práci s dětmi s nedostatečnou znalostí českého jazyka již od nástupu do mateřské školy.

4.8 Řízení mateřské školy

Povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny – pracovní náplně, pracovní a vnitřní řád. Ředitel ZŠ je zároveň i ředitelem MŠ. Je vytvořen funkční informační systém uvnitř i navenek mateřské školy. Zaměstnanci jsou včas a v dostatečné míře informováni o záležitostech mateřské školy. Vedoucí učitelka dává prostor zaměstnancům k samostatnému rozhodování a realizaci vlastních nápadů, pokud to přispívá k modernizaci programu školy. Učitelky mateřské školy spolupracují s vedením školy a učitelkami z nižšího stupně. Výhodou ke spolupráci je umístění MŠ v areálu ZŠ. Ve spolupráci s vedením školy přispíváme do zpravodaje obce. Vedoucí učitelka vypracovává školní vzdělávací program ve spolupráci s kolegyní. Z výsledků evaluace jsou vyvozovány závěry pro další práci.

4.9 Personální zajištění

Všichni pedagogové mají potřebnou odbornou kvalifikaci a pracují na základě jasně vymezených a společně vytvořených pravidel. Pedagogové budou jednat a chovat se tak, aby byli vždy na profesionální úrovni a v souladu se společenskými pravidly. Služby pedagogů jsou organizovány tak, aby byla vždy a při všech činnostech zajištěna dětem optimální pedagogická péče. Učitelky využívají nabídek vzdělávacích institucí, nové poznatky využívají ke své práci. Případné vzdělávací a problémové situace kontrolujeme s dětským psychologem či speciálním pedagogem z Opavy.

Úklid provádí a o pořádek a čistotu na pracovišti se stará školnice, která je zároveň pověřena výdejem stravy.

Počet pedagogických pracovníků: 2

1 vedoucí učitelka

1 učitelka

Počet provozních zaměstnanců: 1

uklízečka a pracovnice pro výdej stravy

4.10 Spoluúčast rodičů

Rodiče nám svěřují své děti, a to je pro nás učitelky velmi zodpovědný úkol, nejdůležitější ve vztazích mezi pedagogy a rodiči je vzájemná důvěra, respekt a ochota spolupracovat. Organizujeme pro rodiče různé akce – schůzky rodičů, besídky, vystoupení pro veřejnost, individuální schůzky a výtvarná domácí tvoření na různá témata. Rodiče jsou pravidelně a dostatečně informováni o všem, co se v MŠ děje prostřednictvím konzultace s učitelkami a písemnými informacemi na nástěnce v šatně. Učitelky informují rodiče o prospívání jejich dítěte a o pokrocích v rozvoji či učení. Domlouvají se o společném postupu při jeho výchově i vzdělávání. Pedagogové chrání soukromí rodiny, jednají s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi, nezasahují do života a soukromí rodiny. Dle potřeby doporučujeme rodičům odbornou literaturu k přečtení.

5 Vzdělávací obsah

Naším úkolem je rozvíjet každé dítě po stránce fyzické, psychické i sociální. Náš vzdělávací projekt „Jaro, léto, podzim, zima v naší školce je vždy prima“ je vypracován jako model integrovaného bloku vzdělávání, který umožňuje dítěti reálnější pohled na svět kolem nás.

Protože vše okolo předškolního dítěte by mělo mít přirozený průběh, dohodli jsme se na hlavních integrovaných blocích, které budou v souladu s kalendářním rokem. Tyto bloky jsou konkretizovány a učitelkou rozpracovány v TVP, tak, aby obsahovaly pět vzdělávacích oblastí RVP PV a to:

- Dítě a jeho tělo.
- Dítě a jeho psychika.
- Dítě a ten druhý.
- Dítě a společnost.
- Dítě a svět.

5.1 Jaro, léto, podzim, zima u nás a ve světě

Integrované bloky – hlavní zaměření: roční období

- Moje místo v MŠ a její okolí.
- Barevný podzim u nás a ve světě.

- Bílá zima u nás a ve světě.
- Kvetoucí jaro u nás a ve světě.
- Slunné léto u nás a ve světě.

5.2 Integrovaný blok č.1: Moje místo v MŠ a její okolí

Časový plán: přibližně 4 týdnů

Obsah bloku:

- Seznámíme se s prostředím, které dítě obklopuje.
- Seznámíme se s pravidelným režimem MŠ.
- Pomoc s adaptací nových dětí.
- Poznání nových kamarádů a všech ostatních, s kterými se děti budou setkávat a kteří o ně pečují.
- Poznání okolí MŠ – naše zahrada, vesnice, hřiště ve vesnici, blízké okolí.
- Zprostředkujeme dětem smyslové vjemy.
- Seznámíme děti s dopravními pravidly, chováním při procházkách.
- Seznámí děti s ovocem a zeleninou a s jejich vlivem na lidské tělo.

Vzdělávací cíle:

- Seznámení s dětmi, zaměstnanci a prostředím, do kterého přichází.
- Naučí se znát svoji značku a vnímat své místo ve třídě.
- Vytvoří si společně s dětmi pravidla soužití.
- Umí vyjadřovat své pocity, potřeby a názory.
- Seznámí s prostředím zahrady a blízkým okolím.
- Seznámí s dopravními pravidly, chováním při procházkách.
- Seznámí s ovocem a zeleninou a s jejich vlivem na lidské tělo.

Nabídka činností:

- Volná hra a pozorování.
- Námětové hry.
- Komunitní kroužek.
- Pohybové hry.
- Hudební hry.
- Výtvarné a pracovní činnosti.

- Pozorování blízkého okolí na vycházkách a při pobytu venku.
- Písničky a básničky.
- Sociální hry.
- Pracovní listy.
- Názorná demonstrace materiálně didaktických prostředků.

Dítě a jeho tělo: naučit se dodržovat pravidla a podmínky společných pohybových her
respektovat slabší kamarády při motorických cvičeních

Dítě a jeho psychika: znát své jméno, umět jej sdělit ostatním, naučit se jména svých kamarádů, naučit se krátké texty, poslouchat čtený text, vědomě užívat všech smyslů, poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno, odloučit se od svých blízkých, prožívat radost, respektovat předem dohodnutá pravidla

Dítě a ten druhý: respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se o hračku, rozdělit si úkol, bránit se negativním projevům ostatních

Dítě a společnost: pochopit, že každý má v životě svou roli, podle které je třeba se chovat, začlenit se mezi vrstevníky, respektovat jejich individualitu, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy, zvládat základní hudební dovednosti – zvládat rytmus

Dítě a svět: orientovat se bezpečně ve známém prostředí, chovat se bezpečně a přiměřeně v prostředí MŠ a jejím okolí

5.3 Integrovaný blok č.2: Barevný podzim u nás a ve světě

Časový plán: přibližně 8 týdnů

Obsah bloku:

- Vše bude tematicky souviset s podzimem, přírodou, pohybem, zdravím v tomto období
- Děti se seznámí s možností využití některých přírodnin pro hru a výtvarné tvoření
- Zaměříme se na komunikaci s vrstevníky i dospělými v rámci doznívání adaptačního procesu
- Poznáváme své tělo

- Seznámíme se se zvířátky domácími i exotickými
- Dozví se o podzimu ve světě
- Seznámíme děti s pojmem zdraví a jak má o něj správně pečovat
- Seznámení se s přípravami na zimu
- Naučí se nové říkanky na téma Mikuláš

Vzdělávací cíle:

- naučí se pojmenovat domácí zvířata, exotická zvířata,
- naučí se pojmenovat stromy,
- naučí se charakterizovat podzimní počasí,
- uvědomuje si všechny části svého těla a umí je pojmenovat,
- vytváří zdravé návyky a postoje,
- rozvíjí pohybové dovednosti a návyky,
- naučí se nové říkanky.

Nabídka činností:

- Volná hra a pozorování.
- Komunitní kroužek.
- Pohybové hry.
- Hudební hry.
- Výtvarné a pracovní činnosti.
- Pozorování blízkého okolí na vycházkách a při pobytu venku.
- Písničky a básničky.
- Sociální hry.
- Pracovní listy.
- Názorná demonstrace materiálně didaktických prostředků.
- Námětové hry.
- Výstavka ovoce a zeleniny.
- Příprava ovocných a zeleninových salátů.
- Práce s přírodninami.
- Seznámení s básněmi a říkadly s podzimní tematikou.
- Dramatizace jednoduchých pohádek.
- Rozvoj smyslů.
- Procházky a hry v přírodě.

- Cvičení se zaměřením na zdravotní cviky.
- Cvičení na náradí.

Dítě a jeho tělo: mít povědomí o těle, umět vnímat pomocí všech smyslů, rozlišovat, co prospívá zdraví, zvládat jednoduchou pracovní obsluhu

Dítě a jeho psychika: porozumět slyšenému, zachytit své prožitky výtvarně nebo dramatickou improvizací, záměrně se soustředit na činnost a udržet pořádek, formulovat otázky, slovně reagovat

Dítě a ten druhý: navazovat a udržovat dětská přátelství, komunikovat a spolupracovat s ostatními dětmi, chovat se obezřetně ve styku s cizími lidmi

Dítě a společnost: rozvíjet fantazii, smysl pro barvy a tvar, pohybem charakterizovat postavy z pohádek, zapamatovat si krátký verš, pozorně vyposlechnout krátký verš, odmítat společensky nežádoucí chování – lež, ubližování

Dítě a svět: vnímat změnu podzimní přírody, všimnout si dění v nejbližším okolí, osvojovat si poznatky o přírodě v lese, jaký význam má les pro člověka,

5.4 Integrovaný blok č. 3: Bílá zima u nás a ve světě

Časový plán: přibližně 12 týdnů

Obsah bloku:

- Je věnován zimnímu období, sněhu – jeho vlastnostem a tradičním vánočním zvykům, které se v našem kraji udržují.
- Mikuláš a čas Vánoc, je jako stvořený pro posílení mezilidských vztahů, tvorbu dárečků při poslechu koled a seznámení se s vánočními zvyky.
- Seznámení se svátkem sv. Valentýna.
- Seznámení s pohádkovým světem a pohádkovými postavami.
- Seznámení se s časem.
- Seznámení se s povoláním.
- Seznámení a uvedení do praxe zimní hry a sporty.

Vzdělávací cíle:

- Seznámí s lidovými tradicemi.
- Naučí se úctě k lidem, rodičům a věcem.
- Využije vnímání všemi smysly.
- Osvojí si dovednosti potřebné k vykonávání jednoduchých činností.
- Zdokonalí v pohybových dovednostech v oblasti hrubé i jemné motoriky.
- Ochrání si osobní soukromí a bezpečí ve vztazích s dospělými.
- Bude chápat základní kulturně společenské postoje.
- Seznámí se s tvary.
- Rozliší realitu od fantazijních představ.
- Seznámí se se svátkem sv. Valentýna.
- Seznámí se s pohádkovým světem.
- Pochopí časové pojmy.
- Pochopí pojem povolání a bude znát některá z nich.
- Zná zimní hry a sporty.

Nabídka činností:

- Volná hra a pozorování.
- Komunitní kroužek.
- Pohybové hry.
- Hudební hry.
- Výtvarné a pracovní činnosti.
- Pozorování blízkého okolí na vycházkách a při pobytu venku.
- Písničky a básničky.
- Sociální hry.
- Pracovní listy.
- Názorná demonstrace materiálně didaktických prostředků.
- Pečení perníků, příprava na příchod Mikuláše.
- Estetické a tvůrčí aktivity.
- Společné zpívání.
- Vánoční den v MŠ.
- Radovánky na sněhu.
- Procvičování grafomotorických cviků.
- Hry a aktivity na téma dopravy.

- Dítě a jeho tělo:* cvičení s míči, nápodoba jednoduchého pohybu dle vzoru, sladit pohyb s hudbou, procvičovat zrakové vnímání, rozvíjet dovednost při stříhání papíru.
- Dítě a psychika:* záměrně pozorovat, všimnout si nového, změněného, chybějícího, chápat číselnou řadu do deseti, poznat více – méně, první – poslední, vpravo – vlevo, rozvíjet vyjadřovací schopnost – procvičovat slovesa, rozvoj sebeovládání, vytvářet citové vazby, přijímat pozitivní ocenění.
- Dítě a ten druhý:* vnímat co si druhý přeje, či potřebuje, vycházet mu vstříc, střídat se ve vedoucích rolích při dramatizaci pohádek a příběhů, uvědomovat si, proč bereme v zimě ohled na starší lidi.
- Dítě a společnost:* seznamovat se s tradicemi Vánoc, chvat se zdvořile, vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení, seznamovat děti s hudebními nástroji, podporovat radostné veselí masopustního karnevalu.
- Dítě a svět:* uvědomovat si, že způsobem, jakým se chovají, ovlivňují životní prostředí, mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, dbát o pořádek a čistotu.

5.5 Integrovaný blok č. 4: Rozkvetlé jaro u nás a ve světě

Časový plán: přibližně 13 týdnů

Obsah bloku:

- Řada činností bude přenášena ven, zahrada nabídne činnosti spojené s pohybem a experimentováním.
- K environmentálnímu rozvoji dítěte přispěje vnímání změn počasí, poslech zvuků v přírodě, pozn.
- Také se něco dovíme o svém městě či vesnici, o zemi i vesmíru.
- Přiblížíme dětem významný den v kalendáři: Den Země.
- Tradice jarních svátků.
- Seznámení s Velikonocemi.
- Oslava Dne matek.
- Přecházení od konkrétního k názornému a naopak.

- Seznámíme se s životem u vody.
- Seznámení se s mláďaty zvířat.
- Seznámíme se s jarem na zahradě a v trávě.
- Seznámení se s pojmem rodina a její členové.
- Seznámení se s květinami.
- Příprava na den dětí.

Vzdělávací cíle:

- Přiblížíme tradice jarních svátků.
- Osvojí si fyzickou i psychickou zdatnost.
- Zná tradice jarních svátků.
- Orientuje se v počasí.
- Ví, proč se slaví Velikonoce.
- Zná a umí pojmenovat život u vody.
- Ví, jak se nazývají mláďata zvířat.
- Je si vědomo života v trávě.
- Zná členy své rodiny, umí je pojmenovat nejen jménem.
- Zná základní květiny.
- Ví, jak rostliny vznikají, rostou
- Zná průběh jara u nás, ve světě
- Osvojí si schopnost sdělit poznatky formou výtvarnou, pohybovou, hudební.
- Nadále používá smysly.
- Chápe přechod od konkrétního k názornému.
- Umí se přizpůsobit vnějšímu prostředí i jeho změnám.

Nabídka činností:

- Volná hra a pozorování.
- Komunitní kroužek.
- Pohybové hry.
- Hudební hry.
- Výtvarné a pracovní činnosti.
- Pozorování blízkého okolí na vycházkách a při pobytu venku.
- Písničky a básničky.
- Sociální hry.
- Pracovní listy

- Názorná demonstrace materiálně didaktických prostředků.
- Estetické a tvůrčí aktivity – výtvarné, pracovní, dramatické, pohybové a hudební.
- Experimenty.
- Vycházky do přírody.
- Práce s knihami.
- Besídka ke Dni matek.
- Námětové hry na rodinu.

Dítě a jeho tělo: ovládat koordinaci oka a ruky, dodržovat správné dýchání při cvičení, využití jógových prvků při cvičení, procvičovat pracovní dovednosti při práci s papírem, procvičovat uvolnění ruky – grafomotorické cviky

Dítě a psychika: vyjadřovat se ve větách, sluchově rozlišovat začáteční hlásky, rozvoj tvořivosti, tvořivého myšlení, řešení problémů, vyjádřit souhlas i nesouhlas, získání schopnosti záměrně řídit své chování.

Dítě a ten druhý: uplatňovat své individuální potřeby, chápat, že všichni lidé mají stejnou hodnotu, i když vypadají jinak, hrát podle pravidel, nepodvádět, smířit se s prohrou, uvědomovat si, co je to rodina.

Dítě a společnost: udržovat čistotu při práci, soustředěně vyslechnout literární text, hovořit o něm, seznámení dětí s velikonočními zvyky a tradicemi, rozvíjet intonační schopnosti a sólový zpěv – písně a zvířatech, hry se slovy – rýmy, hádanky.

Dítě a svět: vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pestrý, všimnout si nepořádku a škod a upozornovat na ně, význam vody v životě člověka a zvířat, objevovat podmínky pro růst rostlin.

5.6 Integrovaný blok č. 5: Slunné léto u nás a ve světě

Časový blok: 8 týdnů

Obsah bloku:

- Příroda, zvířata, letní počasí vyplněné sluncem i bouřkami.
- rostliny a jejich plody budou předmětem různých pohybových, výtvarných, pracovních a pěveckých činností.

- V souvislosti s přírodou se děti setkají s pojmy jako spolupráce, tolerance a ohleduplnost.
- Nezapomeneme ani na oslavu Dne dětí.
- Zopakujeme si, co jsme se za celý rok naučili.
- Povíme si o prázdninách, jak bychom se měli chovat.
- Povíme si o zájmech a koníčcích.

Vzdělávací cíle:

- umí sdělovat své pocity a prožitky,
- bude nadále rozvíjet svou fyzickou zdatnost při pobytu v přírodě,
- naučí se chránit zdraví své i ostatních,
- bude vědět, jak se slušně chovat o prázdninách,
- umí si obhájit svůj názor,
- umí se samostatně a srozumitelně vyjadřovat,

Nabídka činností:

- Volná hra a pozorování.
- Komunitní kroužek.
- Pohybové hry.
- Hudební hry.
- Výtvarné a pracovní činnosti.
- Pozorování blízkého okolí na vycházkách a při pobytu venku.
- Písničky a básničky.
- Sociální hry.
- Pracovní listy.
- Názorná demonstrace materiálně didaktických prostředků.
- Oslava Dne dětí.
- Výtvarná výstavka v prostorách MŠ
- Výtvarné a jazykové činnosti „těšíme se na léto“.
- Rozloučení s předškoláky.

Dítě a jeho tělo: vytváření zdravých životních návyků a postojů, rozvoj všech smyslů, uvolňovací cviky pro správné držení tužky.

Dítě a psychika: rozvoj paměti a pozornosti, vytvářet pozitivní vztah k učení, rozvíjet souvislé vyjadřování, samostatně přemýšlet, vyslovit vlastní názor.

Dítě a ten druhý: Požádat druhého o pomoc pro sebe a jiné dítě, ochrana osobního soukromí, navozovat citový vztah k mladším kamarádům.

Dítě a společnost: samostatně se výtvarně vyjadřovat, tvořit a vyrábět předměty z různých materiálů, konstruovat, používat barvy, navozovat citové vztahy mezi dětmi a světem kolem nás.

Dítě a svět: Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách, objevovat poznatky o naší planetě Zemi.

5.7 Kompetence

Pro etapu předškolního vzdělávání jsou za klíčové považovány níže uvedené kompetence. Dítě ukončující předškolní vzdělávání by mělo tyto kompetence zvládnout:

- Kompetence k učení.
- Kompetence k řešení problémů.
- Kompetence komunikativní.
- Kompetence sociální a personální.
- Kompetence činnostní a občanské.

Kompetence k učení:

Budeme rozvíjet schopnosti a dovednosti dětí potřebné k efektivnímu učení a prohlubovat u dětí jejich poznatkovou zkušenost, podpoříme experimentování a uplatnění získaných poznatků pro další učení, povedeme děti k uplatnění získané zkušenosti. Podpoříme slovní aktivitu dětí, porozumění věcem, jevům, dějům, které kolem sebe dítě vidí. Podpoříme získání elementárních poznatků o světě lidí, kultury, přírody i techniky, podpoříme aktivitu dětí a jeho radost, když něco samo dokáže. Budeme učit děti ohodnotit své osobní pokroky.

Kompetence k řešení problémů

Povedeme děti k vnímání problémů jako samozřejmou součást života a učení. Povedeme děti k aktivnímu přístupu k problémům, řešit je iniciativně a inovativně. Budeme podporovat používání číselných a matematických pojmů. Povedeme děti k pochopení, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli. Vést děti, aby se nebály chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu. Budeme děti učit řešit problémy na základě jejich vlastní zkušenosti. Povedeme děti k schopnosti rozlišení, která řešení vedou k cíli a která ne.

Kompetence komunikativní

Povedeme děti k užívání přirozených prostředků komunikace k vyjádření svých myšlenek, pocitů a názorů. Užívání svých komunikačních schopností k dalšímu učení. Povedeme děti ke vstřícné komunikaci se svým okolím. Seznámíme děti s užitím technických informačních prostředků k vlastnímu rozvoji učení. Budeme se snažit o komunikaci bez zábran a ostychu. Budeme průběžně rozšiřovat slovní zásobu. Povedeme děti k dokonalejší komunikaci. Budeme rozvíjet dovednosti, které předcházejí čtení a psaní. Budeme učit děti domlouvat se gesty i slovy. Budeme děti seznamovat s tím, že lidé se domlouvají i jinými jazyky.

Kompetence sociální a personální

Zaměříme se na schopnost adaptovat se na prostředí a jeho běžné proměny. Chceme, aby se děti spolupodílely na rozhodnutích. Budeme je učit vnímat hodnoty spojené s kultivovanými vztahy mezi lidmi. Budeme učit děti citlivosti a ohleduplnosti vůči druhým. Budeme učit děti se prosadit, vyjádřit svůj názor, ale i přizpůsobit se ve skupině. Povedeme je k samostatnému rozhodování o svých činnostech. Budeme podporovat vytváření pravidel společenského chování. Povedeme děti k napodobování sociálního chování pozitivních mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí. Budeme děti učit, že za sebe a své jednání odpovídají a nesou důsledky.

Kompetence činnostní a občanské

Povedeme děti k respektování pravidel. Naučíme je vnímat svou sounáležitost s přírodním a společenským prostředím. Budeme učit děti chránit hodnoty spojené se zdravím. Budeme podporovat zájem dětí o druhé, o to, co se kolem děje, vážit si práce druhých. Povedeme děti k uvědomění si svých práv a práv druhých. Budeme učit děti rozpoznávat své slabé a silné stránky. Povedeme děti k odhadu rizik svých nápadů, jít za svým záměrem, ale také dokázat měnit cesty a přizpůsobit se daným okolnostem. Povedeme děti k plánování a organizování svých činností a her. Budeme učit děti smyslu pro povinnost ve hře i práci. Budeme vytvářet v dětech povědomí o tom, že činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem, a že naopak lhostejnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky.

5.8 Dílčí výstupy

„Dílčí výstupy jsou dílčí poznatky, smyslové, motorické, kognitivní, emocionální, praktické i sociální dovednosti, hodnotové orientace a postoje dosažitelné v předškolním vzdělávání v rámci jednotlivých vzdělávacích oblastí.“ (RVP PV, 2004, s. 46)

V příloze se nachází konkretizované dílčí výstupy dle aktualizací pro RVP PV.

5.8.1 Oblast biologická

Dítě bude:

- zachovávat správné držení těla,
- umět sladit pohyb s rytmem a hudbou,
- umět koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla,
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou apod.),
- umět pojmenovat části těla, některé orgány, znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách),
- znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem,
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy.

5.8.2 Oblast psychologická

Dítě bude:

- umět pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno,
- umět zpaměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.),
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon,
- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího),
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim,

- umět odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory,
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí,
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním.

5.8.3 Oblast interpersonální

Dítě bude:

- umět navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho,
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství,
- spolupracovat s ostatními,
- umět bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.,
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě).

5.8.4 Oblast sociálně-kulturní

Dítě bude:

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- umět adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)

- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti

5.8.5 Oblast environmentální

Dítě bude:

- umět orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí),
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc),
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.),
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý — jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.).

6 Evaluační systém

Evaluační proces je průběžné vyhodnocování vzdělávacích činností, situací, podmínek vzdělávání, realizovaný uvnitř MŠ, který se odehrává v několika na sebe navazujících fázích. Poskytuje škole informace potřebné pro zlepšení fungování ŠVP PV. Prostřednictvím evaluace je umožněno lépe porozumět procesům, které ve škole probíhají a tyto procesy, pak můžeme zpětně ovlivňovat. Evaluací zjistíme, co je ve škole vyhovující a co ne.

Zástupce ředitele školy kontroluje a hodnotí práci pedagogů – dle plánu hospitací 1x za rok.

Učitelka objektivně hodnotí sama svou pedagogickou práci. Dále se sebevzdělává k zefektivnění své pedagogické i řídicí práce. Hodnotí svoji práci, evaluuje celý vzdělávací proces ve třídě (evaluace TVP – týdenních bloků každý týden). Vede portfolio dítěte, kam ukládá jeho práce, pracovní listy po dobu 5 let. Hodnotí funkčnost a aktuálnost celého TVP a soulad se ŠVP i RVP (na konci škol. roku). Hodnotí celkovou práci a vizáž školy, hledá nové náměty. Provádí autoevaluaci své vlastní práce na konci školního roku.

Hodnocení a evaluace rodiči dětí

- připomínky průběžné, při třídních schůzkách, pohovorech, konzultací.

Hodnocení a evaluace samotným dítětem

- spokojenost dítěte v MŠ, radost, možnost vyjádřit, co se mu nelíbí, co by zlepšilo,
- vyjádření na co se v MŠ těší, na co ne a proč,
- komunikační kruh k týdennímu tématu: Co mě nejvíc bavilo a co ne.

Při hodnocení sledujeme:

- naplňování cílů školního programu,
- způsob zpracování a realizace obsahu vzdělávání,
- průběh vzdělávání,
- kvalitu podmínek vzdělávání,
- práce pedagogů,
- výsledky vzdělávání,

7 Spolupráce

Naše mateřská škola si zakládá na vzájemné spolupráci jak rodin a pedagogů, tak také spolupráce s naší základní školou. Spolupráce s rodiči je na velmi dobré úrovni. Rodiče nás mohou kdykoliv navštívit. Jsou to naši partneři, kteří nás v našich aktivitách podporují i sponzorskými dary.

Bez vzájemné spolupráce by bylo obtížnější dítě plně rozvíjet, neboť každé dítě je individuum, které je jedinečné a pochází z jedinečného prostředí, které jej utvářelo. Spolupráce s rodinou učitelů pomůže lépe pochopit dítě a také jej lépe rozvíjet.

7.1 Spolupráce se ZŠ

Díky této spolupráci se daří úspěšně připravit a následně integrovat dítě předškolního věku do 1. třídy. Návštěva předškolních dětí v ZŠ, příprava na vstup dětí do ZŠ – projekt „Do školy bez zábran“ konzultace mezi učitelkami, společná účast na divadelních představeních, na vystoupeních, plavání i bruslení, využívání tělocvičny.

Počet příloh: 1

Příloha: Konkretizované dílčí výstupy předškolního vzdělání

Struktura:

1. Dítě a jeho tělo (oblast biologická)

- Fyzický rozvoj a pohybová koordinace.

- Jemná motorika, koordinace ruky a oka.
- Sebeobsluha.
- Zdraví, bezpečí.

2. Dítě a jeho psychika (oblast psychologická)

2.1 Jazyk a řeč

- Výslovnost, gramatická správnost řeči, porozumění, dorozumívání, vyjadřování.

2.2 Poznávací schopnosti a funkce, představivost, fantazie, myšlenkové operace

- Vnímání.
- Pozornost, soustředění, paměť.
- Tvořivost, vynalézavost, fantazie.
- Rozlišování obrazných a grafických symbolů, grafické vyjadřování.
- Časoprostorová orientace.
- Základní předmatematické představy, početní a číselné pojmy a operace.
- Řešení problémů, učení.

2.3 Sebepojetí, city, vůle

- Sebevědomí, sebeuplatnění.
- Sebeovládání, přizpůsobivost.
- Sebepojetí, city, vůle.

3. Dítě a ten druhý (oblast interpersonální)

- Komunikace s dospělým.
- Komunikace s dětmi, spolupráce při činnostech.
- Sociabilita.

4. Dítě a společnost (oblast sociokulturní)

- Společenská pravidla a návyky.
- Zařazení do společenství.
- Kultura, umění.

5. Dítě a svět (oblast environmentální)

- Poznatky, sociální informovanost.
- Adaptabilita ke změnám.
- Vztah k životnímu prostředí.

VZDĚLÁVACÍ OBLAST 5. 1 DÍTĚ A JEHO TĚLO (BIOLOGICKÁ)

Podoblast	Fyzický rozvoj a pohybová koordinace
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>Zachovávat správné držení těla</p> <p>5.1.2 Zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí</p> <p>5.1.3 Koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla</p> <p>5.1.4 Vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru</p> <p>5.1.4 Ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - <i>postavit se zpříma a udržet správné držení těla po dobu vnější kontroly,</i> - <i>běhat, skákat, udržovat rovnováhu na jedné noze,</i> - <i>vyrovnávat svalové dysbalance v běžném pohybu,</i> - <i>otočit se čelem vzad bez ztráty rovnováhy a orientace,</i> - <i>zvládat nižší překážky, zvládat různé druhy lezení,</i> - <i>házet a chytat míč, užívat různé náčiní, nářadí,</i> - <i>užívat různé pomůcky k pohybu (tříkolky, koloběžky, odrážedla),</i> - <i>pohybovat se bezpečně ve skupině dětí,</i> - <i>pohybovat se koordinovaně a jistě, a to i v různém přírodním terénu (např. v lese, na sněhu, v písku),</i> - <i>přizpůsobit či provést jednoduchý pohyb podle vzoru či pokynů,</i> - <i>pohybovat se dynamicky po delší dobu (např. běhat při hře 2 minuty a více),</i> - <i>být pohybově aktivní po delší dobu (10 minut a více) v řízené i spontánní aktivitě,</i> - <i>pohybovat se rytmicky, dodržet rytmus,</i> - <i>doprovázet pohyb zpěvem (např. při pohybových hrách, při chůzi, při rytmických činnostech).</i>

Podoblast	Jemná motorika, koordinace ruky a oka
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.1.7 Ovládat koordinaci ruky a oka, zvládnout jemnou motoriku</p> <p>5.1.14 Zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, nástroji a materiály</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - <i>upřednostňovat užívání pravé či levé ruky při kreslení či v jiných činnostech, kde se preference ruky uplatňuje,</i> - <i>tužku držet správně, tj. dvěma prsty, třetí podložený, s uvolněným zápěstím,</i> - <i>vést stopu tužky, při kresbě apod.,</i> - <i>napodobit základní geometrické obrazce, různé tvary, popř. písmena,</i> - <i>pracovat se stavebnicemi, skládkami (stavět z kostek, navlékat korálky, skládat mozaiky, zavázat kličku),</i> - <i>zvládat výtvarné činnosti, provádět jednoduché úkony s výtvarnými pomůckami (např. tužkou, pastelem, štětcem, nůžkami) a materiály (např. papírem-překládání, textilem, modelovací hmotou),</i> - <i>kreslit, malovat, modelovat, vytrhávat, stříhat, lepit, vytvářet objekty z přírodních i umělých materiálů,</i> - <i>zacházet správně s jednoduchými rytmickými a hudebními nástroji (např. trianglem, bubínkem, chřestidly),</i>

Podoblast	Sebeobsluha
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.1.8 Zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky</p> <p>5.1.9 Zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony</p>
<i>Konkretizované výstupy</i>	<ul style="list-style-type: none"> – <i>pečovat o osobní hygienu, samostatně zvládat pravidelné běžné denní úkony (např. používat toaletní papír a splachovací zařízení, mýt si a utírat ruce, umět používat kapesník),</i> – <i>samostatně se oblékat, svlékat, obouvat, zapnout knoflíky, zipy, zavázat tkaničky,</i> – <i>samostatně jíst, používat příbor, nalít si nápoj, popř. polévku, používat ubrousek,</i> – <i>postarat se o své osobní věci, o hračky a pomůcky,</i> – <i>udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce.</i>

Podoblast	Zdraví, bezpečí
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.1.10 Pojmenovat části těla a některé orgány, znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, pohybem a sportem</p> <p>5.1.11 Rozlišovat, co zdraví prospívá a co mu škodí</p> <p>5.1.12 Mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, aktivního pohybu a zdravé výživy</p> <p>5.1.13 Mít povědomí o některých způsobech ochrany zdraví a bezpečí</p> <p>5.3.13 Chovat se obezřetně při setkání s cizími a neznámými osobami</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> – <i>pojmenovat viditelné části těla včetně některých dílčích částí (např. rameno, koleno, loket, zápěstí) a některé vnitřní orgány (např. srdce, plíce, mozek, žaludek),</i> – <i>mít poznatky o narození, růstu těla a jeho základních proměnách,</i> – <i>znát základní zásady zdravého životního stylu (např. o pozitivních účincích pohybu a sportu, hygieny, zdravé výživy, činnosti a odpočinku, pobytu v přírodě, otužování) a o faktorech poškozujících zdraví včetně návykových látek,</i> – <i>uvědomovat si, co je nebezpečné,</i> – <i>projevovat bezpečný odstup vůči cizím osobám,</i> – <i>chovat se přiměřeně a bezpečně ve známém prostředí (např. ve školním prostředí, na hřišti, na veřejnosti, v přírodě),</i> – <i>znát a dodržovat základní pravidla chování na chodníku a na ulici (dávat pozor při přecházení, rozumět světelné signalizaci),</i> – <i>vědět, jak se vyhnout nebezpečí (být opatrné, obezřetné, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc, koho přivolat),</i> – <i>bránit se projevům násilí.</i>

ZDĚLÁVACÍ OBLAST 5. 2 DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA (PSYCHOLOGICKÁ)

	Jazyk a řeč
Podoblast	Výslovnost, gramatická správnost řeči, porozumění, vyjadřování, dorozumívání
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.2.1.1 Správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči</p> <p>5.2.1.2 Pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno</p> <p>5.2.1.3 Vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, ve vhodně zformulovaných větách</p> <p>5.2.1.4, 5.2.1.7 Vést rozhovor, formulovat otázky, odpovídat, slovně reagovat</p> <p>5.2.1.5 Domluvit se slovy</p> <p>5.2.1.6 Porozumět slyšenému</p> <p>5.2.1.10 Sledovat a vyprávět příběh, pohádku</p> <p>2.1.11 Připravuje se pro život v mnohojazyčné evropské společnosti</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - <i>spontánně vyprávět zážitky ze sledování filmových pohádek nebo pohádek z médií,</i> - <i>vyslovovat všechny hlásky správně a mluvit zřetelně, gramaticky správně, v přiměřeném tempu, ovládat sílu a intonaci hlasu,</i> - <i>znát většinu slov a výrazů běžně používaných v prostředí dítěte (např. sdělit svoje jméno a příjmení, adresu, jména rodičů, sourozenců, kamarádů, učitelek, rozumět většině pojmenování, které se týkají dítěti známých předmětů, popř. znát i některé, které se týkají vzdálenějšího světa),</i> - <i>mít přiměřeně bohatou slovní zásobu, dokázat osvojená slova aktivně uplatnit v řeči, používat větší množství slovních obrátů, správně určovat a pojmenovávat věci a jevy ve svém okolí,</i> - <i>používat jednoduchá souvětí, vyjádřit myšlenku, nápad, mínění, popsat situaci, událost, vyjádřit svoje pocity, prožitky,</i> - <i>dodržovat pravidla konverzace a společenského kontaktu – řečovou kázeň</i>

(např. dokázat naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, dokázat zformulovat otázku, samostatně a smysluplně odpovědět na otázku, umět komentovat zážitky a aktivity, posuzovat slyšené),

- *dorozumět se verbálně i nonverbálně (např. používat gesta, udržet oční kontakt, reagovat správně na neverbální podněty),*
- *sledovat a zachytit hlavní myšlenku příběhu, vyslechnutý příběh převyprávět samostatně, věcně správně, popř. dokázat odhadnout, jak by mohl příběh pokračovat,*
- *předat vzkaz,*
- *chápat jednoduché hádanky a vtipy,*
- *poznat a najít k sobě slova, která se rýmují, doplnit chybějící slovo rýmu*
- *poznat a vyhledat slova protikladného významu (antonyma), podobného významu (synonyma), stejně znějící a slova různého významu (homonyma),*
- *rozkládat slova na slabiky,*
- *vyčlenit hlásku na počátku a na konci slova,*
- *rozlišit krátké a dlouhé samohlásky,*
- *znát, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit,*
- *vnímat jednoduché písně, rýmy, popěvky v cizím jazyce.*

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Vnímání
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.1.6 Vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů</p> <p>5.2.2.1. Vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího)</p> <p>5.2.2.5. Zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité</p>
<i>Konkretizované výstupy</i>	<ul style="list-style-type: none"> - zaregistrovat změny ve svém okolí (všimnout si a rozpoznat, co se změnilo např. ve třídě, na kamarádovi, na obrázku), - rozlišit zvuky a známé melodie, rozlišit a napodobit rytmus, - sluchem rozlišit slova, slabiky, počáteční slabiky a hlásky ve slovech, - rozlišit tvary předmětů, základní geometrické tvary, základní barvy (červená, modrá, žlutá), barvy složené (oranžová, zelená, fialová), další barevné kvality (odstíny aj.) a vlastnosti objektů např. lesk, hladkost a jiné specifické znaky, - správně reagovat na světelné a akustické signály, - rozpoznat odlišnosti v detailech (např. vyhledat a doplnit chybějící část v obrázku, jednotlivé části složit v celek, nalézt cestu v jednoduchém labyrintu, složit puzzle, hrát pexeso, domino, loto), - odhalit podstatné a nepodstatné znaky, charakteristické znaky předmětů, osob, zvířat, - rozlišit známé chutě a vůně i zápachy (např. slané, sladké, kyselé, hořké, vůni koření, různých pochutin), - rozlišit hmatem vlastnosti předmětu (např. strukturu povrchu), určit tvar, materiál, počet, velikost.

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Pozornost, soustředěnost, paměť
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.2.2.2 Záměrně se soustředit a udržet pozornost</p> <p>5.2.3.9 Vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení</p> <p>5.2.2.10 Naučit se nazpaměť krátké texty, záměrně si zapamatovat a vybavit</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> – <i>soustředěně poslouchat pohádku, hudební skladbu, divadelní hru (např. sledovat pozorně divadelní představení a následně ho reprodukovat), nenechat se vyrušit – neodbíhat od činnosti, pracovat v klidu (např. vyřešit labyrint),</i> – <i>dokončit hru (neodbíhat od ní) i rozdělanou činnost,</i> – <i>udržet pozornost i při méně atraktivních činnostech,</i> – <i>uposlechnout pokynu dospělého a řídit se jím,</i> – <i>zapamatovat si krátké říkanky, rozpočítadla, jednoduché básničky, písničky a reprodukovat je, přijmout jednoduchou dramatickou úlohu,</i> – <i>zapamatovat si pohádku, děj, příběh a převyprávět ho,</i> – <i>záměrně si zapamatovat a vybavit si prožité příjemné i nepříjemné pocity (např. vyprávět zážitky z výletu), viděné (např. vyjmenovat květiny viděné na procházce), slyšené (např. zapamatovat si rytmus, melodii),</i> – <i>pamatovat si postup řešení (např. postup jednoduché stavby, postup řešení labyrintu, určitý algoritmus, zapamatovat si umístění obrázku na konkrétním místě–Pexeso),</i> – <i>zapamatovat si různé zvuky zvířat, běžně užívaných předmětů – sklo, papír, kov, dřevo, ale i událostí–kroky, dveře, tekoucí voda, vítr, déšť, bouřka apod., melodii (zvuky hudebních nástrojů), jednoduché taneční kroky, pořadí cviků nebo úkonů (např. skákání Panáka), krátký rytmický celek,</i> – <i>uplatňovat postřeh a rychlost.</i>

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Tvořivost, vynalézavost, fantazie
Očekávané výstupy z RVP PV	5.2.2.13 Vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických)
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> – rozvíjet a obohacovat hru podle své představivosti a fantazie, – spontánně vyprávět zážitky ze svého okolí, z různých vyprávění, či co dítě prožilo příjemného i nepříjemného, – vyjadřovat fantazijní představy, – dokončit příběh, pohádku (např. vymyslet konec, jinou variantu), – vyprávět příběh s vizuální či akustickou oporou (podle obrázků, s dopomocí otázek atd.), – vyjádřit vlastní jednoduché pohybové představy, rytmický doprovod nebo melodii (např. vymýšlet krátké dramatické scénky, naznačit, vyjádřit pomocí pantomimy konkrétní činnost, pohybem ztvárnit slyšenou melodii), – tvořivě využívat přírodní i ostatní materiály při pracovních a výtvarných činnostech, experimentovat s materiály, poznávat a využívat výrazové možnosti (vytvářet různé plošné a prostorové útvary, mísit barvy, zkoumat odlišné účinky suchých a vlhkých podkladů, aj.), – s materiály, barvami (např. vytvořit koláž, smíchat barvy, zapouštět barvy do klovatiny), – dokreslit chybějící části na obrázku, sestavit části v celek, vytvořit jednoduchý model, stavbu, provést obměnu, tvořit dle vlastní představy, např. stavby z kostek, – navrhnout další varianty řešení (co by se stalo, kdyby ...), – experimentovat s výtvarně netradičními materiály, – využívat tvůrčí a výtvarné techniky k výzdobě prostředí, – improvizovat a hledat náhradní řešení.
	Poznávací schopnosti

Podoblast	Rozlišování obrazných znaků a symbolů, grafické vyjadřování
Očekávané výstupy z RVP PV	5.2.2.5 Zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité 5.2.1.16 Rozlišovat některé obrazné symboly a porozumět jejich významu a funkci
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> – rozlišit některé jednoduché obrazné symboly, piktogramy a značky, umět je používat (např. číst piktogramy, pochopit obrázkové čtení), – pochopit význam piktogramu (např. pravidla chování ve skupině, v hromadném dopravním prostředku, znát význam elementárních dopravních značek a označení nebezpečí (elektrina, zákaz rozdělování ohně, koupání, skákání do vody atd.), – rozpoznat některé grafické znaky s abstraktní podobou (např. zná některé číslice, písmena, dopravní značky), – sledovat očima zleva doprava a dle potřeby i zprava doleva, případně v dalších směrech, jmenovat objekty zleva doprava, vyhledat první a poslední objekt ve skupině, vést čáru zleva doprava, shora dolů, – objevovat význam ilustrací, soch, obrazů, – poznat napsané své jméno, podepsat se tiskacím písmem svým jménem, popř. graficky označit své výtvary (např. použít nějaký symbol), – napodobit základní geometrické znaky a tvary (čára svislá, čára vodorovná, křížek, vlnovka, kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník atd.), – napodobit některá písmena, číslice, – poznat některé hudební znaky.

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Časoprostorová orientace
Očekávané výstupy z RVP PV	5.2.2.9 Chápat prostorové pojmy, elementární časové pojmy 5.2.2.9 Orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišovat vpravo – vlevo na vlastním těle, v prostoru s oporou o nějaký předmět, - rozlišovat a používat základní prostorové pojmy (např. dole, nahoře, uprostřed, před, za, pod, nad, uvnitř, vně, u, vedle, mezi, nízko, vysoko, na konci, na kraji, vpředu, vzadu, blízko, daleko, dopředu, dozadu, nahoru, dolů) a těchto pojmů běžně užívat, - rozlišovat vzájemnou polohu dvou objektů, - orientovat se v řadě (např. první, poslední, uprostřed, - orientovat se v prostoru podle slovních pokynů - orientovat se v časových údajích v rámci dne (např. dopoledne, poledne, odpoledne), - rozlišovat základní časové údaje, uvědomit si plynutí v čase (např. noc, den, ráno, večer, dnes, zítra, včera, dny v týdnu), - rozlišovat roční období (jaro, léto, podzim, zima) i jejich typické znaky.

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Základní matematické, početní a číselné pojmy a operace
Očekávané výstupy z RVP PV	5.2.2.8 Chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a dle potřeby je využívat 5.2.2.4 Přemýšlet, uvažovat, a své myšlenky i úvahy vyjádřit
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznat geometrické tvary– čtverec, kruh, trojúhelník, obdélník, – rozumět a používat základní pojmy označující velikost (malý–velký, větší–menší, nejmenší–největší, dlouhý–krátký, vysoký–nízký, stejný), – rozumět a používat základní pojmy označující hmotnost (lehký–těžký, lehčí–těžší, nejlehčí– nejtěžší, stejně–těžký), – porovnat a uspořádat předměty dle stanoveného pravidla (např. od nejmenšího k největšímu; poznat, co do skupiny nepatří), třídít předměty minimálně dle jednoho kritéria (např. roztrdit knoflíky na hromádky dle barvy, tvaru, velikosti), – orientovat se v číselné řadě 1–10, vyjmenovat ji, porovnat, že 5 je více než 4, chápat číslo jako počet prvků, – posoudit početnost dvou souborů a určit počet do 6 (např. o kolik je více a o kolik je méně, kde je stejně), – chápat, že číslovka označuje počet (např. 5 je prstů na ruce, 5 je kuliček), – chápat jednoduché souvislosti, nacházet znaky společné a rozdílné, porovnat, dle společných či rozdílných znaků (např. vybrat všechny předměty vyrobené ze dřeva), zobecňovat vybrat ovoce, zeleninu, hračky, nábytek, dopravní prostředky atd.), řešit jednoduché labyrinty, rébusy a hádanky, – řešit labyrinty (sledovat cestu).

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Řešení problémů, učení
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.2.2.11 Řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně</p> <p>5.2.2.12 Nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným</p> <p>5.2.1.20 Projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film.</p> <p>5.2.2.6 Vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení</p> <p>5.2.2.7 Postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí</p> <p>5.2.3.8 Prožívat radost ze zvládnutého a poznaného</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> – <i>slovně, výtvarně, technicky vyjádřit svoje jednoduché „nápady“, experimentovat, některé problémy řešit cestou pokus – omyl,</i> – <i>samostatně se rozhodnout v některých činnostech,</i> – <i>jednoduchý problém vyřešit samostatně i ve spolupráci s kamarády, při složitějších se poradit, postupovat podle pokynů a instrukcí,</i> – <i>vymýšlet nová řešení nebo alternativní k běžným (např. jak by to šlo jinak, co by se stalo, kdyby) a verbalizovat je,</i> – <i>projevovat zájem o poznávání písmen a číslic, prohlížet si knihy (atlasy, encyklopedie, obrázkové knihy, leporela), znát některé dětské knihy a vyprávět o nich, informace vyhledat v encyklopediích,</i> – <i>verbalizovat myšlenkové pochody, přemýšlet nahlas, popsat, jak problém či situaci řešit (např. jak staví stavbu, skládá puzzle),</i> – <i>přicházet s vlastními nápady,</i> – <i>projevovat zájem o nové věci, dotazovat se při nepochopení, zkoušet, experimentovat,</i> – <i>nechat se získat pro záměrné učení,</i> – <i>odlišit hru od systematické povinnosti,</i> – <i>zacházet s předměty digitální technologie, využívat nejzákladnější funkce počítače (zapnout-vypnout, práce s myší, jednoduchou klávesnicí.</i>

	Sebepojetí, city, vůle
Podoblast	Sebevědomí a sebeuplatnění
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.2.3.1 Odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory</p> <p>5.2.3.2 Uvědomovat si svou samostatnost, orientovat se ve skupině</p> <p>5.2.3.5 Vyjádřit svůj souhlas, umět říci ne v konkrétní situaci</p> <p>5.2.3.11 Podílet se na organizaci hry a činnosti</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> – <i>přijímat pobyt v mateřské škole, popř. i na ozdravně rekreačním pobytu jako běžnou součást života (vědět, že rodiče chodí do zaměstnání, dítě do MŠ),</i> – <i>zapojovat se do činností, komunikovat a kooperovat s dětmi i se známými dospělými, odmítnout neznámé dospělé,</i> – <i>samostatně splnit jednoduchý úkol, poradit si v běžné a opakující se situaci, cítit ze své samostatnosti uspokojení (být na ni hrdý),</i> – <i>respektovat a přijímat přirozenou autoritu dospělých,</i> – <i>uvědomovat si, že fungování skupiny je postaveno na pravidlech soužití, podílet se na nich a respektovat je,</i> – <i>umět se rozhodovat o svých činnostech (samostatně se rozhodovat, co udělat, jak se zachovat, i o tom, co neudělat, co odmítnout, čeho se neúčastnit),</i> – <i>snažit se uplatnit své přání, obhájit svůj názor,</i> – <i>umět kooperovat, dohodnout se s ostatními,</i> – <i>přijmout roli ve hře (např. jako organizátor, jako pozorovatel, jako spoluhráč),</i> – <i>nebát se požádat o pomoc, radu.</i>

	Sebepojetí, city, vůle
Podoblast	Sebeovládání a přizpůsobivost
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.2.3.4 Ve známých a opakujících se situacích, kterým rozumí, se snažit ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování</p> <p>5.2.3.6 Uvědomovat si svoje možnosti a limity</p> <p>5.2.3.7 Přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky (sebehodnocení)</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - <i>reagovat přiměřeně dané situaci (odmítnat agresí, přijímat vzor společenského chování, umět se podřídít),</i> - <i>odhadnout, na co stačí, uvědomovat si, co mu nejde, co je pro ně obtížné,</i> - <i>plánovat přiměřeně věku (ví, čeho chce dosáhnout a proč),</i> - <i>hodnotit druhé, sebe hodnotit vzhledem k aktuální situaci a možnostem,</i> - <i>přijímat drobný neúspěch (vnímat ho jako přirozenou skutečnost, že se mu někdy něco nedaří), umět přijmout sdělení o případných dílčích nedostacích, být schopné se z něho poučit,</i> - <i>přizpůsobit se společenství, projevovat zájem o spolupráci,</i> - <i>umět se přizpůsobit změnám.</i>

	Sebepojetí, city, vůle
podoblast	Vůle, vytrvalost, city a jejich projevy
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.2.3.9 Vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost i její dokončení</p> <p>5.2.3.12 Uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky</p> <p>5.2.3.13 Prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí, snažit se ovládat své afektivní chování</p> <p>5.2.3.15 Těšit se z hezkých a příjemných zážitků, přírodních a kulturních krás i setkávání se s uměním</p> <p>5.2.3.16 Zachytit a vyjádřit své prožitky</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> – <i>odložit splnění osobních přání na pozdější dobu,</i> – <i>odhadnout, na co stačí, uvědomovat si, co neumí a co se chce naučit (vyhledávat příležitosti, umět požádat o pomoc),</i> – <i>přijmout povinnost, soustředit se na činnost a samostatně ji dokončit,</i> – <i>přijímat pokyny,</i> – <i>plnit činnosti podle instrukcí,</i> – <i>přiměřeně reagovat ve známých situacích, umět se zklidnit, ovládnout se, potlačit projev agrese,</i> – <i>projevovat se citlivě k živým bytostem, přírodě i věcem, pomáhat druhým (např. kamarádům, mladším, slabším, aj.),</i> – <i>přirozeně a v míře dané osobnostními předpoklady projevovat pozitivní i negativní emoce (soucit, radost, náklonnost, spokojenost, ale také strach, smutek),</i> – <i>přirozeně projevovat radost z poznání a zvládnutého (radovat se, že umí píseň, básničku, ukazuje obrázek, předvádí taneček, výrobek),</i> – <i>umět to, co prožívá, vyjádřit slovně, výtvarně pohybově, mimikou (zážitky jednotlivé či v časové posloupnosti jako výtvarné vyprávění, komentovat obrázky apod., pomocí hudby, hudebně pohybovou a dramatickou improvizací atd.),</i> – <i>Rozhodovat sám o sobě (o svém chování).</i>

VZDĚLÁVACÍ OBLAST 5. 3 DÍTĚ A TEN DRUHÝ (SOCIÁLNÍ)

Podoblast	Komunikace s dospělým
Očekávané výstupy z RVP PV	5.3.1 Navazovat kontakty s dospělým
<i>Konkretizované výstupy</i>	<ul style="list-style-type: none">– <i>navazovat kontakty s dospělým (např. s novým učitelem),</i>– <i>spolupracovat s dospělým,</i>– <i>respektovat dospělého, komunikovat s ním vhodným způsobem (s ohledem na situaci a podmínky),</i>– <i>obracet se na dospělého o pomoc, radu atd.,</i>– <i>rozlišovat vhodnost oslovování i tykání a vykání.</i>

Podoblast	Komunikace s dětmi, spolupráce při činnostech
Očekávané výstupy z RVP PV	5.3.8 Přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem 5.3.9 Spolupracovat s ostatními
<i>Konkretizované výstupy</i>	<ul style="list-style-type: none"> – <i>aktivně komunikovat s druhými dětmi bez vážnějších problémů (vyprávět, povídat, poslouchat, naslouchat druhému),</i> – <i>chápat a respektovat názory jiného dítěte, domlouvat se, vyjednávat,</i> – <i>vyhledávat partnera pro hru, domlouvat se, rozdělovat a měnit herní role, hru rozvíjet a obohacovat,</i> – <i>spolupracovat při hrách a aktivitách nejrůznějšího zaměření, být ostatním partnerem,</i> – <i>vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení /4.7.</i> – <i>využívat neverbální komunikaci (úsměv, gesta, řeč těla apod.).</i>

Podoblast	Sociabilita
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.3.5 Uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je</p> <p>5.3.7 Uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého, učit se přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou</p> <p>5.3.10 Respektovat potřeby jiného dítěte</p> <p>5.3.6 Chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný, že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené</p> <p>5.3.4 Odmítnout komunikaci, která je dítěti nepříjemná</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> – <i>obhajovat svoje potřeby, svůj postoj či přání, přijímat také názor druhého, dohodnout se na kompromisním řešení,</i> – <i>všimnout si, co si druhý přeje či potřebuje (např. dělit se s druhým dítětem hračky, pomůcky, pamlsky, podělit se s jiným dítětem o činnost, počkat, vystřídat se),</i> – <i>chápat, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí a že je to přirozené,</i> – <i>k mladšímu, slabšímu či postiženému dítěti se chovat citlivě a ohleduplně (neposmívat se mu, pomáhat mu, chránit ho),</i> – <i>porozumět běžným projevům emocí a nálad (např. vnímat, že je jiné dítě smutné, zklamané nebo naopak něčím nadšené, že má radost),</i> – <i>nepříjemný kontakt a komunikaci dokázat odmítnout,</i> – <i>bránit se projevům násilí jiného dítěte (nenechat si ubližovat, nenechat se šidit, bránit se posmívání, ohradit se proti tomu),</i> – <i>uvědomit si vztahy mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi pohlavími, úcta ke stáří),</i> – <i>spoluvytvářet prostředí pohody,</i> – <i>respektovat rozdílné schopnosti,</i> – <i>důvěřovat vlastním schopnostem,</i> – <i>cítit sounáležitost s ostatními,</i> – <i>nabídnout pomoc.</i>

VZDĚLÁVACÍ OBLAST 5. 4 DÍTĚ A SPOLEČNOST (SOCIOKULTURNÍ)

Podoblast	Společenská pravidla a návyky
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.4.1 Uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi</p> <p>5.4.8 Utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat</p> <p>5.4.11 Uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, učit se odmítat společensky nežádoucí chování</p>
<i>Konkretizované výstupy</i>	<ul style="list-style-type: none"> – <i>umět ve styku s dětmi i dospělými pozdravit, poprosit, požádat, poděkovat, rozloučit se, vyslechnout sdělení, střídat se v komunikaci,</i> – <i>dodržovat společně dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití v mateřské škole a na veřejnosti,</i> – <i>chápat podstatu hry a její pravidla, dodržovat pravidla her a jiných činností, hrát spravedlivě, nepodvádět, umět i prohrávat,</i> – <i>zacházet šetrně s vlastními a cizími pomůckami, hračkami, s knížkami, věcmi denní potřeby,</i> – <i>rozlišovat společensky nežádoucí chování, vnímat co je lež, nespravedlivost, ubližování, lhostejnost, agresivita, vulgarismy,</i> – <i>pojmenovat povahové vlastnosti,</i> – <i>pochopit funkci rodiny a jejich členů.</i>

podoblast	Zařazení do třídy/do skupiny/
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.4.2 Pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svoji roli, podle které je třeba se chovat</p> <p>5.4.4 Začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti</p> <p>5.4.6 Adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> – <i>orientovat se v rolích a pravidlech různých společenských skupin (rodina, třída, mateřská škola, herní skupina apod.) a umět jim přizpůsobit své chování,</i> – <i>reagovat na sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazovat se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií (vlídné přijetí, humor, projevení zájmu, akceptování či podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play),</i> – <i>vnímat odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobovat i své přístupy,</i> – <i>navazovat s dětmi vztahy, mít ve skupině své kamarády, udržovat a rozvíjet s nimi přátelství,</i> – <i>cítit se plnohodnotným členem skupiny,</i> – <i>projevovat ohleduplnost a zdvořilost ke svým kamarádům i dospělým, vážit si jejich práce i úsilí,</i> – <i>být schopné přistoupit na jiný názor porozumět potřebám druhých, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu.</i>

podoblast	Kultura, umění
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.4.13 Vnímat umělecké a kulturní podněty, hodnotit svoje zážitky</p> <p>5.4.14 Zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných činností, dovedností a technik</p> <p>5.4.15 Vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální</p>
Rozpracované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> – <i>pozorně poslouchat a sledovat se zájmem uměleckou produkci (např. literární, filmovou, výtvarnou, dramatickou, hudební),</i> – <i>vyjádřit a zhodnotit prožitky (co se líbilo a co ne, co a proč zaujalo, co bylo zajímavé, překvapivé, podnětné apod.),</i> – <i>v kulturních místech (např. divadle, galerii, muzeu atd.) respektovat dohodnutá pravidla a nerušit ostatní při vnímání umění,</i> – <i>všimnout si kulturních památek kolem sebe (pomník, hrad, zámek, zajímavá stavba atd.),</i> – <i>zobrazovat objekty reálné i fantazijní různými výtvarnými výrazovými prostředky (např. kresbou, malbou, plošným a prostorovým vytvářením s využíváním různých materiálů – viz výše),</i> – <i>vyjadřovat se zpěvem, hrou na jednoduché rytmické či hudební nástroje, hudebně pohybovou činností (viz výše).</i>

VZDĚLÁVACÍ OBLAST 5. 5 DÍTĚ A SVĚT (ENVIRONMENTÁLNÍ)

Podoblast	Poznatky, sociální informovanost
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.5.1 Orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí</p> <p>5.5.4 Osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi</p> <p>5.5.5 Mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte</p> <p>5.5.6 Vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> – <i>orientovat se ve školním prostředí, vyznat se v blízkém okolí (vědět, co se kde v blízkosti mateřské školy nachází, např. obchody, zastávka, hřiště, škola, pošta, policie, lékař, knihovna, hasiči, sportoviště),</i> – <i>zvládat běžné činnosti, požadavky i jednoduché praktické situace, které se v mateřské škole opakují,</i> – <i>rozumět běžným okolnostem a dějům, jevům a situacím, s nimiž se běžně setkává (rozumět tomu, co se ve známém prostředí děje),</i> – <i>mít poznatky z nejrůznějších oblastí života a poznání v rozsahu podle toho, s čím se v praxi setkává, co kolem sebe vidí, co prožívá, co mu bylo zprostředkováno či vysvětleno (např. poznatky o přírodě živé i neživé, o přírodních jevech a dějích, o lidech a jejich životě, o kultuře či technice),</i> – <i>uvědomovat si, že jak svět přírody, tak i svět lidí je na různých částech naší planety různorodý, pestrý, a ne vždy šťastný,</i> – <i>mít poznatky o své zemi, (znát název státu, státní vlajku, hymnu, prezidenta, hlavní město, významné svátky a události),</i> – <i>mít poznatky o existenci jiných zemí, národů a kultur (znát typické znaky některých významných národů–přírodní podmínky, oblečení, zvyky, strava, stavby, co kde roste, nebo se kde pěstuje, žijí zvířata apod.),</i> – <i>mít poznatky o planetě Zemi, vesmíru apod. (např. o koloběhu vody, střídání denních i ročních období a jejich příčinách, některých planetách),</i> – <i>chápat základní pravidla chování pro chodce,</i> – <i>mít poznatky o zvycích a tradicích kraje, přijmout tradici oslav.</i>

Podoblast	Adaptabilita ke změnám
Očekávané výstupy z RVP PV	5.5.7 Všimát si změn a dění v nejbližším okolí 5.5.8 Porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé, přizpůsobovat se jim
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> – <i>zajímat se, co se v okolí děje, všimát si dění změn ve svém okolí (např. v přírodě), proměny komentovat, přizpůsobit oblečení – rozlišení pocitu chladu a tepla, chování,</i> – <i>vědět, že se stále něco děje, že všechno kolem plyne, vyvíjí se a proměňuje běžně proměnlivé okolnosti v mateřské škole vnímat jako samozřejmé a přirozeně se tomuto dění přizpůsobovat,</i> – <i>ctít oslavy narozenin, svátků, slavností.</i>

Podoblast	Vztah k životnímu prostředí
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.5.10 Rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat</p> <p>5.5.9 Mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se lidé chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí</p> <p>5.5.11 Pomáhat pečovat o okolní životní prostředí</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - znát, co je škodlivé a nebezpečné (různé nástrahy a rizika ve spojení s přírodou) i neovlivnitelné – vítr, déšť záplavy, teplo, sucho, mrazy), co může ohrožovat zdravé životní prostředí, - uvědomovat si, že člověk a příroda se navzájem ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní prostředí (podporovat či narušovat zdraví, přírodní prostředí i společenskou pohodu), - všímat si nepořádku a škod, dbát o pořádek a čistotu, starat se o rostliny, zvládat drobné úklidové práce, nakládat vhodným způsobem s odpady, chápat význam třídění odpadu chránit přírodu v okolí, živé tvory apod., - spoluvytvářet pohodu prostředí (cítit se spokojeně a bezpečně), - být citlivý k přírodě.